Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 18ης Ιουνίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Οδηγία 2004/38/ΕΚ – Άρθρα 5, 10 και 20 – Δικαίωμα εισόδου, σε κράτος μέλος, υπηκόου τρίτης χώρας, μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης – Απόδειξη περί της κατοχής τέτοιου δικαιώματος – Κατοχή δελτίου διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης – Κατοχή δελτίου μόνιμης διαμονής»

Στην υπόθεση C-754/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών της Βουδαπέστης, Ουγγαρία) με απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Δεκεμβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Ryanair Designated Activity Company

κατά

Országos Rendőr-főkapitányság,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, L. S. Rossi, J. Malenovský (εισηγητή), F. Biltgen και N. Wahl, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 5ης Δεκεμβρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ryanair Designated Activity Company, εκπροσωπούμενη από τους A. Csehó, Á. Illés, Á. Kollár και V. Till, ügyvédek,

– η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Z. Fehér, καθώς και από τις M. M. Tátrai και Zs. Wagner,

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil, καθώς και από την A. Brabcová,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

– η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη Λ. Κοτρώνη,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις E. Montaguti και Zs. Teleki, καθώς και από τον J. Tomkin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Φεβρουαρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 5, 10 και 20 της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77, και διορθωτικά ΕΕ 2004, L 229, σ. 35, και ΕΕ 2005, L 197, σ. 34), και του άρθρου 26 της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19), η οποία υπεγράφη στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990 και άρχισε να ισχύει στις 26 Μαρτίου 1995 (στο εξής: ΣΕΣΣ).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Ryanair Designated Activity Company (στο εξής: Ryanair) και του Országos Rendőr-főkapitányság (αρχηγείου της αστυνομίας, Ουγγαρία) όσον αφορά πρόστιμο που επιβλήθηκε στην εταιρία αυτή.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/38

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5 και 8 της οδηγίας 2004/38 έχουν ως εξής:

«(5) Το δικαίωμα όλων των πολιτών της Ένωσης να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, προκειμένου να ασκείται υπό αντικειμενικές συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας, θα πρέπει να παρέχεται και στα μέλη της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς τους. […]

[…]

(8) Προκειμένου να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των μελών της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους, τα μέλη τα οποία έχουν ήδη λάβει δελτίο διαμονής θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών

συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή [ΕΕ 2001, L 81, σ. 1, και διορθωτικά ΕΕ 2007, L 29, σ. 10, καθώς και ΕΕ 2016, L 137, σ. 27)] ή, ενδεχομένως, της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας.

[…]»

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2004/38, με τίτλο «Δικαιούχοι», που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο Ι της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει την επικεφαλίδα «Γενικές διατάξεις», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει για όλους τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι μεταβαίνουν ή διαμένουν σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο του οποίου είναι υπήκοοι καθώς και [για] τα μέλη των οικογενειών τους […] που τους συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τους συναντήσουν.»

5 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα εισόδου», που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιό της ΙΙ, το οποίο φέρει την επικεφαλίδα «Δικαίωμα εξόδου και εισόδου», ορίζει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων επί των ταξιδιωτικών εγγράφων που ισχύουν για τους εθνικούς συνοριακούς ελέγχους, τα κράτη μέλη επιτρέπουν την είσοδο στην επικράτειά τους σε κάθε πολίτη της Ένωσης ο οποίος φέρει ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο, καθώς επίσης και στα μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους, εφόσον φέρουν ισχύον διαβατήριο.

Καμία θεώρηση εξόδου ή άλλη ισοδύναμη διατύπωση δεν επιβάλλεται στα πρόσωπα για τα οποία ισχύει η παράγραφος 1.

2. Στα μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους επιβάλλεται μόνο θεώρηση εισόδου σύμφωνα με τον κανονισμό [539/2001] ή, ενδεχομένως, με το εθνικό δίκαιο. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η κατοχή ισχύοντος δελτίου διαμονής προβλεπομένου στο άρθρο 10, απαλλάσσει τα εν λόγω μέλη της οικογένειας από την απαίτηση θεώρησης.

[…]».

6 Το κεφάλαιο ΙΙΙ της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα διαμονής», περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα άρθρα 7, 9 και 10.

7 Κατά το άρθρο 7 της οδηγίας 2004/38, με τίτλο «Δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών»:

«1. Όλοι οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, εφόσον:

[…]

2. Το δικαίωμα διαμονής που προβλέπεται στην παράγραφο 1 εκτείνεται στα μέλη της οικογένειας τα οποία δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους, όταν συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν, στο κράτος μέλος υποδοχής, τον πολίτη της Ένωσης […]

[…]».

8 Το άρθρο 9 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Διοικητικές διατυπώσεις για τα μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη χορηγούν στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης τα οποία δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους δελτίο διαμονής, εφόσον η προβλεπόμενη διάρκεια παραμονής τους υπερβαίνει τους τρεις μήνες.»

9 Το άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Χορήγηση του δελτίου διαμονής», ορίζει στην παράγραφο 1:

«Το δικαίωμα διαμονής των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης τα οποία δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους πιστοποιείται με τη χορήγηση εγγράφου το οποίο καλείται “Δελτίο διαμονής μέλους της οικογένειας ενός πολίτη της Ένωσης”, το αργότερο εντός εξαμήνου από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. […]»

10 Το κεφάλαιο IV της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα μόνιμης διαμονής», περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα άρθρα 16 και 20.

11 Το άρθρο 16 της οδηγίας 2004/38, με τίτλο «Γενικός κανόνας για τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στο κράτος μέλος υποδοχής έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην επικράτειά του. […]

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται και στα μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους και τα οποία έχουν διαμείνει νομίμως με τον πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος υποδοχής για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών.»

12 Το άρθρο 20 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Δελτίο μόνιμης διαμονής για μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη χορηγούν στα δικαιούχα μόνιμης διαμονής μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους δελτίο μόνιμης διαμονής εντός εξαμήνου από την υποβολή της αίτησης. Το δελτίο μόνιμης διαμονής ανανεώνεται αυτοδικαίως ανά δεκαετία.

2. Η αίτηση χορήγησης δελτίου μόνιμης διαμονής πρέπει να υποβάλλεται πριν από τη λήξη της ισχύος του δελτίου διαμονής. […]»

Η ΣΕΣΣ

13 Ο τίτλος ΙΙ της ΣΕΣΣ, επιγραφόμενος «Κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και κυκλοφορία των προσώπων», περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το κεφάλαιο 6 περί των «[σ]υνοδευτικών μέτρων» του συστήματος που καθιερώνει. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει μόνον ένα άρθρο, το άρθρο 26, το οποίο προβλέπει στην παράγραφό του 1, στοιχείο β′, και στην παράγραφό του 2 τα εξής:

«1. Υπό την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την προσχώρησή τους στη σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 σχετικά με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967, τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εισάγουν στην εθνική τους νομοθεσία τους ακόλουθους κανόνες:

[…]

β) ο μεταφορέας οφείλει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να βεβαιωθεί ότι ο αλλοδαπός που μεταφέρεται με εναέρια ή θαλάσσια συγκοινωνία είναι κάτοχος των ταξιδιωτικών εγγράφων που απαιτούνται για την είσοδό του στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη υποχρεούνται, υπό την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την προσχώρησή τους στη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951, τη σχετική με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων, όπως έχει τροποποιηθεί από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967, και τηρώντας την συνταγματική νομοθεσία τους, να θεσπίσουν κυρώσεις κατά των μεταφορέων που διοχετεύουν από ένα τρίτο κράτος προς το έδαφός τους με εναέριες ή θαλάσσιες συγκοινωνίες αλλοδαπούς που δεν κατέχουν τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα.»

Η ουγγρική νομοθεσία

14 Το άρθρο 3, παράγραφοι 2 έως 4, του szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (νόμου I του 2007, περί της εισόδου και της διαμονής προσώπων που απολαύουν της ελευθερίας κυκλοφορίας και διαμονής), της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«2. Σε μέλος της οικογένειας, υπήκοο τρίτης χώρας, το οποίο συνοδεύει υπήκοο του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)] ή Ούγγρο πολίτη ή συναντά υπήκοο του ΕΟΧ ή Ούγγρο πολίτη που κατοικεί στην επικράτεια της Ουγγαρίας, επιτρέπεται η είσοδος στην ουγγρική επικράτεια, εφόσον διαθέτει ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο που έχει εκδοθεί εντός των δέκα προηγουμένων ετών και του οποίου η διάρκεια ισχύος υπερβαίνει την προβλεπόμενη ημερομηνία αναχωρήσεως τουλάχιστον κατά τρεις μήνες, καθώς και, με την επιφύλαξη αντίθετης διατάξεως πράξεως του δικαίου [της Ένωσης] με άμεση εφαρμογή ή διεθνούς συμβάσεως, ισχύουσα θεώρηση εισόδου για προβλεπόμενη διάρκεια διαμονής που δεν υπερβαίνει τις ενενήντα ημέρες εντός χρονικής περιόδου εκατόν ογδόντα ημερών (στο εξής: προβλεπόμενη διαμονή μη υπερβαίνουσα τις ενενήντα ημέρες).

3. Επιτρέπεται επίσης να εισέλθει στην επικράτεια της Ουγγαρίας, ως μέλος της οικογένειας, κάθε υπήκοος τρίτης χώρας, εφόσον διαθέτει έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο που έχει εκδοθεί εντός των δέκα προηγουμένων ετών και του οποίου η διάρκεια ισχύος υπερβαίνει την προβλεπόμενη ημερομηνία αναχωρήσεως τουλάχιστον κατά τρεις μήνες, καθώς και, με την επιφύλαξη αντίθετης διατάξεως πράξεως του δικαίου [της Ένωσης] με άμεση εφαρμογή ή διεθνούς συμβάσεως, ισχύουσα θεώρηση εισόδου για προβλεπόμενη διάρκεια διαμονής που δεν υπερβαίνει τις ενενήντα ημέρες.

[…]

4. Τα πρόσωπα των παραγράφων 2 και 3 μπορούν να εισέλθουν στην επικράτεια της Ουγγαρίας χωρίς θεώρηση εισόδου αν διαθέτουν έγγραφο που πιστοποιεί το προβλεπόμενο από τον παρόντα νόμο δικαίωμα διαμονής ή δελτίο διαμονής που έχει χορηγηθεί από κράτος συμβαλλόμενο μέρος της Συμφωνίας για τον [ΕΟΧ] σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας του υπηκόου του ΕΟΧ.»

15 Το άρθρο 69, παράγραφοι 1 και 5, του harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (νόμου II του 2007, περί της εισόδου και της διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών), της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε μεταφορέας που μεταφέρει υπήκοο τρίτης χώρας προς την επικράτεια της Ουγγαρίας αεροπορικώς ή διά πλωτού μέσου, ή μέσω τακτικής γραμμής οδικών μεταφορών, ή προς άλλη χώρα προορισμού διά μέσου της ουγγρικής επικράτειας, πρέπει να βεβαιώνεται πριν από τη μεταφορά ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας διαθέτει, για την είσοδο ή τη διέλευση, ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο και, κατά περίπτωση, έγκυρη θεώρηση εισόδου παρέχουσα δικαίωμα διαμονής διάρκειας μη υπερβαίνουσας τις ενενήντα ημέρες.

[…]

5. Στους μεταφορείς που δεν τηρούν την επιβαλλόμενη από την παράγραφο 1 υποχρέωση επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο, το ύψος του οποίου καθορίζεται με ειδική ρύθμιση.

[…]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Στις 9 Οκτωβρίου 2017 η αστυνομία του αερολιμένα Βουδαπέστης Liszt Ferenc (Ουγγαρία) διενήργησε έλεγχο των επιβατών μιας πτήσης από το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο) που πραγματοποίησε η Ryanair DAC. Κατά τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι ένας επιβάτης, Ουκρανικής ιθαγένειας, ο οποίος κατείχε μη βιομετρικό διαβατήριο, δελτίο διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που χορηγήθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας βάσει του άρθρου 10 της οδηγίας 2004/38, αλλά ακυρώθηκε μεταγενέστερα, καθώς και ισχύον δελτίο μόνιμης διαμονής το οποίο επίσης χορηγήθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 της οδηγίας αυτής, δεν διέθετε θεώρηση εισόδου.

17 Η αστυνομία, θεωρώντας, ως εκ τούτου, ότι ο επιβάτης αυτός δεν είχε στην κατοχή του όλα τα ταξιδιωτικά έγγραφα που ήταν απαραίτητα για την είσοδο στην ουγγρική επικράτεια, δεν του επέτρεψε να εισέλθει στην Ουγγαρία και ζήτησε από τη Ryanair να τον μεταφέρει πίσω στο Λονδίνο. Επιπλέον, έκρινε ότι η Ryanair δεν είχε λάβει, ως αερομεταφορέας, τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να βεβαιωθεί ότι ο εν λόγω επιβάτης είχε στην κατοχή του τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα και, για τον λόγο αυτόν, αποφάσισε να επιβάλει στην εν λόγω εταιρία πρόστιμο ύψους 3 000 ευρώ.

18 Η Ryanair, στο πλαίσιο της προσφυγής που άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (δικαστηρίου διοικητικών και εργατικών διαφορών Βουδαπέστης, Ουγγαρία), προέβαλε ότι ο εν λόγω επιβάτης είχε δικαίωμα, δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας 2004/38, να εισέλθει στην ουγγρική επικράτεια χωρίς να διαθέτει θεώρηση εισόδου, διότι κατείχε δελτίο μόνιμης διαμονής που του είχε χορηγηθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο κατ' εφαρμογήν του άρθρου 20 της οδηγίας αυτής. Συναφώς, η Ryanair υποστήριξε, καταρχάς, ότι, μολονότι το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας θέτει ως προϋπόθεση για την απαλλαγή από την υποχρέωση λήψης θεώρησης εισόδου που προβλέπεται στην οδηγία αυτή την κατοχή, από υπήκοο τρίτου κράτους, δελτίου διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 10 της ίδιας οδηγίας, εντούτοις το δελτίο μόνιμης διαμονής μπορεί να χορηγηθεί μεταγενέστερα μόνο σε πρόσωπο που κατείχε προηγουμένως τέτοιο δελτίο. Η Ryanair συνήγαγε εξ αυτού, με συστηματική ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων, ότι η απαλλαγή από την υποχρέωση λήψης θεώρησης εισόδου ισχύει και στην περίπτωση κατά την οποία υπήκοος τρίτου κράτους κατέχει δελτίο μόνιμης διαμονής. Ακολούθως, η Ryanair θεώρησε ότι η κατοχή ενός τέτοιου δελτίου έπρεπε, αφ' εαυτής, να θεωρηθεί επαρκής απόδειξη ότι ο συγκεκριμένος υπήκοος έχει την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης. Τέλος, η Ryanair πρόσθεσε ότι, εν πάση περιπτώσει, ο αερομεταφορέας δεν δικαιούται να διενεργεί πρόσθετους ελέγχους όσον αφορά τον οικογενειακό δεσμό που συνδέει τον ενδιαφερόμενο με τον πολίτη της Ένωσης και ότι, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να της επιβληθούν κυρώσεις για τη μη διενέργεια των εν λόγω πρόσθετων ελέγχων.

19 Το αρχηγείο της ουγγρικής αστυνομίας έκρινε, καταρχάς, ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2004/38 πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με το γράμμα του, υπό την έννοια ότι μόνον η κατοχή δελτίου διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, του οποίου η ίδια η ονομασία αποδεικνύει την ύπαρξη οικογενειακού δεσμού με πολίτη της Ένωσης, απαλλάσσει τους υπηκόους τρίτων κρατών από την υποχρέωση να λάβουν θεώρηση εισόδου προκειμένου να μπορούν να εισέλθουν στην επικράτεια των κρατών μελών. Συνήγαγε, στη συνέχεια, ότι η κατοχή δελτίου μόνιμης διαμονής, περί του οποίου δεν γίνεται μνεία στο άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απαλλάσσει τον κάτοχο του δελτίου από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου. Έκρινε, τέλος, ότι τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση που το δελτίο μόνιμης διαμονής έχει εκδοθεί από κράτος μέλος το οποίο δεν ανήκει στον χώρο Σένγκεν, όπως συνέβαινε με το Ηνωμένο Βασίλειο κατά τον χρόνο των

πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης. Συνεπώς, μπορούν να επιβληθούν κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 26 της ΣΕΣΣ, σε μεταφορέα, όπως η Ryanair, ο οποίος παρέλειψε να ελέγξει αν ο κάτοχος ενός τέτοιου δελτίου μόνιμης διαμονής διέθετε θεώρηση εισόδου.

20 Λαμβανομένων υπόψη των επιχειρημάτων αυτών, το αιτούν δικαστήριο εξηγεί, πρώτον, ότι διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το άρθρο 5 της οδηγίας 2004/38 πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με το γράμμα του ή υπό το πρίσμα του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί, ιδίως, ότι η εν λόγω οδηγία θεσπίζει το δικαίωμα μόνιμης διαμονής ως «ενισχυμένο» δικαίωμα παρεχόμενο στους υπηκόους των τρίτων κρατών οι οποίοι είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης και έχουν ήδη λάβει δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια κράτους μέλους επί συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών.

21 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί η έκταση της προβλεπόμενης στο άρθρο 5 της οδηγίας 2004/38 απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου, διερωτώμενο αν η εν λόγω απαλλαγή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, ανεξάρτητα από το ποιο κράτος μέλος έχει χορηγήσει το δελτίο διαμονής, ή αν, αντιθέτως, πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά μόνον όσους διαθέτουν δελτίο διαμονής χορηγηθέν από κράτος μέλος που ανήκει στο χώρο Σένγκεν. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, συναφώς, ότι, κατά την ημερομηνία των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της οποίας επιλήφθηκε, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν κράτος μέλος της Ένωσης που δεν ανήκε στον χώρο Σένγκεν.

22 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σε περίπτωση που το άρθρο 5 της οδηγίας 2004/38 ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου εκτείνεται και στους υπηκόους τρίτων κρατών οι οποίοι είναι κάτοχοι δελτίου μόνιμης διαμονής χορηγηθέντος από κράτος μέλος που δεν ανήκει στον χώρο Σένγκεν, πρέπει να καθοριστεί αν η κατοχή τέτοιου δελτίου αρκεί για να αποδειχθεί ότι ο κάτοχος του δελτίου αυτού έχει δικαίωμα εισόδου στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους χωρίς θεώρηση εισόδου ή αν απαιτείται η προσκόμιση από τον ενδιαφερόμενο πρόσθετων εγγράφων που αποδεικνύουν τον οικογενειακό δεσμό του με πολίτη της Ένωσης.

23 Τέταρτον και τελευταίο, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς την έκταση της επιβαλλόμενης στους αερομεταφορείς υποχρέωσης ελέγχου των ταξιδιωτικών εγγράφων των υπηκόων τρίτων κρατών που είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης και μετακινούνται από ένα κράτος μέλος σε άλλο με εναέρια ή θαλάσσια συγκοινωνία, δυνάμει του άρθρου 26 της ΣΕΣΣ. Επ' αυτού, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, αφενός, αν τα «ταξιδιωτικά έγγραφα», των οποίων την κατοχή οφείλουν κατά το άρθρο 26 της ΣΕΣΣ να ελέγχουν οι αερομεταφορείς, περιορίζονται στα έγγραφα που αποδεικνύουν ότι τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα εισόδου στην επικράτεια του άλλου κράτους μέλους ή αν περιλαμβάνουν και τα έγγραφα που πιστοποιούν την ύπαρξη οικογενειακού δεσμού με πολίτη της Ένωσης. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τις συνέπειες της εκ μέρους του αερομεταφορέα μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση ελέγχου.

24 Υπό τις συνθήκες αυτές το Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών της Βουδαπέστης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 5, παράγραφος 2, σχετικά με το δικαίωμα εισόδου, της οδηγίας [2004/38] να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι, για τους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας, τόσο η κατοχή του προβλεπόμενου στο άρθρο 10 της οδηγίας αυτής ισχύοντος δελτίου διαμονής όσο και η κατοχή του προβλεπόμενου στο άρθρο 20 της ίδιας οδηγίας δελτίου μόνιμης διαμονής απαλλάσσουν το μέλος της οικογένειας από την υποχρέωση θεώρησης κατά τον χρόνο εισόδου στην επικράτεια κράτους μέλους;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει το άρθρο 5 της οδηγίας 2004/38 και η παράγραφος 2 αυτού να ερμηνεύονται κατά τον ίδιο τρόπο σε περίπτωση που το πρόσωπο που είναι μέλος της οικογένειας του πολίτη της Ένωσης και δεν έχει την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους απέκτησε δικαίωμα μόνιμης διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο και αυτό είναι το κράτος που εξέδωσε την κάρτα μόνιμης διαμονής; Με άλλα λόγια, η κατοχή του προβλεπόμενου στο άρθρο 20 της εν λόγω οδηγίας δελτίου μόνιμης διαμονής που εκδόθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο απαλλάσσει το πρόσωπο που την κατέχει από την υποχρέωση θεώρησης, ανεξαρτήτως αν στο εν λόγω κράτος δεν εφαρμόζεται ούτε ο κανονισμός [539/2001], ο οποίος αναφέρεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, ούτε ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ 2016, L 77, σ. 1)];

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, θεωρείται η κατοχή του δελτίου διαμονής που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 20 της οδηγίας 2004/38 από μόνη της επαρκής απόδειξη του ότι ο κάτοχος του δελτίου είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης και, χωρίς την ανάγκη συμπληρωματικής επαληθεύσεως ή πιστοποιήσεως, δικαιούται –ως μέλος της οικογένειας– να εισέλθει στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους και απαλλάσσεται από την υποχρέωση θεώρησης δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο […] ερώτημα, πρέπει το άρθρο 26, παράγραφοι 1, στοιχείο β, και 2, της Συμβάσεως εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι ο αερομεταφορέας υποχρεούται, εκτός του να ελέγχει τα ταξιδιωτικά έγγραφα, να ελέγχει και αν ο ταξιδιώτης που σκοπεύει να ταξιδέψει με το προβλεπόμενο στο άρθρο 20 της οδηγίας 2004/38 δελτίο μόνιμης διαμονής είναι πράγματι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης κατά τον χρόνο εισόδου;

5) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο τέταρτο ερώτημα:
   [α]) εφόσον ο αερομεταφορέας δεν μπορεί να διαπιστώσει ότι ο ταξιδιώτης που σκοπεύει να ταξιδέψει με το προβλεπόμενο στο άρθρο 20 της οδηγίας 2004/38 δελτίο μόνιμης διαμονής είναι πράγματι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης κατά τον χρόνο εισόδου, υποχρεούται ο αερομεταφορέας να αρνηθεί την επιβίβαση στο αεροπλάνο και τη μεταφορά του εν λόγω προσώπου σε άλλο κράτος μέλος;
   [β]) εφόσον ο αερομεταφορέας δεν ελέγχει αυτό το γεγονός ή δεν αρνείται τη μεταφορά ταξιδιώτη του οποίου την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας δεν μπορεί να αποδείξει, μολονότι ο ταξιδιώτης διαθέτει δελτίο μόνιμης διαμονής, μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο στον αερομεταφορέα για τον λόγο αυτό βάσει του άρθρου 26, παράγραφος 2, της [ΣΕΣΣ];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

25 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του δελτίου μόνιμης διαμονής που προβλέπεται στο άρθρο 20 της οδηγίας αυτής απαλλάσσει πρόσωπο που δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους, αλλά είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης και κάτοχος τέτοιου δελτίου, από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση για την είσοδο στην επικράτεια των κρατών μελών.

26 Συναφώς, το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 προβλέπει, στην πρώτη περίοδο, ότι τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους υπέχουν την υποχρέωση να λάβουν θεώρηση εισόδου σύμφωνα με τον κανονισμό 539/2001 ή με το εθνικό δίκαιο,

και, στη δεύτερη περίοδο, ότι, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, η κατοχή του προβλεπομένου στο άρθρο 10 ισχύοντος δελτίου διαμονής απαλλάσσει τα εν λόγω μέλη της οικογένειας από την υποχρέωση αυτή.

27 Στο γράμμα της διάταξης αυτής δεν γίνεται μνεία του δελτίου μόνιμης διαμονής του άρθρου 20 της οδηγίας 2004/38. Ωστόσο, η απουσία μνείας δεν αποτελεί, αφ' εαυτής, απόδειξη περί του αντιθέτου, ότι δηλαδή ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να εξαιρέσει τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι κάτοχοι δελτίου μόνιμης διαμονής από την προβλεπόμενη στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής απαλλαγή από την υποχρέωση λήψης θεώρησης για την είσοδο στην επικράτεια των κρατών μελών.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, η εν λόγω διάταξη πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να ερμηνευθεί, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και τους σκοπούς που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2005, VEMW κ.λπ., C-17/03, EU:C:2005:362, σκέψη 41, και της 26ης Μαρτίου 2019, SM (Παιδί που τελεί υπό το αλγερινό σύστημα kafala), C-129/18, EU:C:2019:248, σκέψη 51].

29 Όσον αφορά, πρώτον, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, επισημαίνεται, αφενός, ότι το δελτίο διαμονής του άρθρου 10 της οδηγίας αυτής και το δελτίο μόνιμης διαμονής του άρθρου 20 της εν λόγω οδηγίας είναι αμφότερα έγγραφα των οποίων η κατοχή πιστοποιεί ότι τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους έχουν δικαίωμα διαμονής, και επομένως εισόδου, στην επικράτεια των κρατών μελών.

30 Ειδικότερα, το δελτίο του άρθρου 10 της οδηγίας 2004/38 είναι, όπως προκύπτει από το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, έγγραφο που χορηγείται από τα κράτη μέλη προκειμένου να βεβαιώνεται ότι οι ενδιαφερόμενοι έχουν δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

31 Εξάλλου, το δελτίο του άρθρου 20 της οδηγίας 2004/38 αποτελεί, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, έγγραφο χορηγούμενο από τα κράτη μέλη όταν οι ενδιαφερόμενοι έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 16, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.

32 Πάντως, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 8 της εν λόγω οδηγίας, υπό το πρίσμα της οποίας πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο της 5, παράγραφος 2, απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για την είσοδο στην επικράτεια των κρατών μελών πρέπει να παρέχεται στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης τα οποία έχουν ήδη λάβει «δελτίο διαμονής». Επομένως, η απαλλαγή τους από την υποχρέωση να λάβουν θεώρηση εισόδου πιστοποιείται από το γεγονός ότι έλαβαν δελτίο διαμονής κατ' εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας 2004/38.

33 Αφετέρου, η απόκτηση δικαιώματος μόνιμης διαμονής εξαρτάται, όπως προκύπτει από το άρθρο 16, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, από την προϋπόθεση ότι τα μέλη της οικογένειας έχουν διαμείνει νομίμως με τον οικείο πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος υποδοχής για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών, πράγμα που προϋποθέτει κατ' ανάγκην ότι είχαν αποκτήσει προηγουμένως δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών στο κράτος αυτό.

34 Ομοίως, από το άρθρο 20, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 προκύπτει ότι το δελτίο μόνιμης διαμονής χορηγείται μόνο σε πρόσωπα τα οποία έχουν προηγουμένως λάβει δελτίο διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης.

35 Επομένως, τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης στα οποία χορηγήθηκε δελτίο μόνιμης διαμονής είναι κατ' ανάγκην πρόσωπα τα οποία έχουν προηγουμένως λάβει, ως κάτοχοι δελτίου διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, την προβλεπόμενη στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου.

36 Όσον αφορά, δεύτερον, τον επιδιωκόμενο από την οδηγία αυτή σκοπό, παρατηρείται ότι ο σκοπός αυτός συνίσταται, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, στη διασφάλιση της σταδιακής ένταξης των πολιτών της Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους στην κοινωνία του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ziolkowski και Szeja, C-424/10 και C-425/10, EU:C:2011:866, σκέψεις 38 και 41, και της 17ης Απριλίου 2018, B και Vomero, C-316/16 και C-424/16, EU:C:2018:256, σκέψεις 51 και 54).

37 Ο σκοπός αυτός, όμως, θίγεται όταν η απόκτηση δικαιώματος μόνιμης διαμονής από τα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης συνεπάγεται την απώλεια της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου, την οποία διέθεταν, ως κάτοχοι δελτίου διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, πριν αποκτήσουν το εν λόγω δικαίωμα μόνιμης διαμονής.

38 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του δελτίου μόνιμης διαμονής το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 20 της οδηγίας αυτής απαλλάσσει πρόσωπο που δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους, αλλά είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης και είναι κάτοχος τέτοιου δελτίου, από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση προκειμένου να εισέλθει στην επικράτεια των κρατών μελών.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

39 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή δελτίου μόνιμης διαμονής κατά το άρθρο 20 της οδηγίας αυτής απαλλάσσει το μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι κάτοχος του δελτίου αυτού από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου, όταν το δελτίο αυτό έχει εκδοθεί από κράτος μέλος το οποίο δεν ανήκει στον χώρο Σένγκεν.

40 Επισημαίνεται εισαγωγικά ότι οι διατάξεις που εφαρμόζονται στον χώρο Σένγκεν προβλέπουν ρητώς ότι δεν θίγουν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους που τους συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τους συναντήσουν, την οποία εγγυάται, μεταξύ άλλων, η οδηγία 2004/38, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 38 έως 40 των προτάσεών του.

41 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, γενικώς, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται αδιακρίτως στο σύνολο των κρατών μελών, είτε αυτά ανήκουν στον χώρο Σένγκεν είτε όχι.

42 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας δεν περιλαμβάνει ειδική μνεία του χώρου Σένγκεν, είτε όσον αφορά την προϋπόθεση να έχει χορηγηθεί δελτίο διαμονής από κράτος μέλος που ανήκει στον χώρο αυτό, από την οποία εξαρτά την απαλλαγή από την υποχρέωση λήψης θεώρησης εισόδου, είτε, αντιθέτως, όσον αφορά τον αποκλεισμό από την εν λόγω απαλλαγή των προσώπων που κατέχουν δελτίο διαμονής χορηγηθέν από κράτος μέλος το οποίο δεν ανήκει στον χώρο αυτόν.

43 Επομένως, η απαλλαγή από την υποχρέωση λήψης θεώρησης εισόδου, που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, δεν περιορίζεται μόνο στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης τα οποία κατέχουν δελτίο διαμονής ή δελτίο μόνιμης διαμονής χορηγηθέν από κράτος μέλος που ανήκει στον χώρο Σένγκεν.

44 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38.

45 Συγκεκριμένα, η «γενική διάταξη» του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι η οδηγία ισχύει για όλους τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι μεταβαίνουν ή διαμένουν σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο του οποίου είναι υπήκοοι, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους που τους συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τους συναντήσουν.

46 Από τα ανωτέρω προκύπτει, ειδικότερα, για τους σκοπούς της ερμηνείας του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, ότι όλα τα μέλη της οικογένειας κάθε πολίτη της Ένωσης μπορούν να τύχουν της απαλλαγής από την υποχρέωση λήψης θεώρησης εισόδου που προβλέπει η διάταξη αυτή. Η διαφοροποίηση όμως μεταξύ των μελών της οικογένειας αναλόγως του κράτους μέλους που τους χορήγησε δελτίο μόνιμης διαμονής αποκλείει από την απαλλαγή ορισμένα από τα μέλη αυτά και αντιβαίνει, επομένως, στην εν λόγω διάταξη, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

47 Επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του προβλεπόμενου στο άρθρο 20 της οδηγίας αυτής δελτίου μόνιμης διαμονής, το οποίο έχει χορηγηθεί από κράτος μέλος που δεν ανήκει στον χώρο Σένγκεν, απαλλάσσει το μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι κάτοχος του δελτίου αυτού από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου.

Επί του τρίτου ερωτήματος

48 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 20 της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του δελτίου διαμονής που προβλέπεται στο άρθρο αυτό συνιστά επαρκή απόδειξη για το ότι ο κάτοχος του δελτίου έχει την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, οπότε ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, χωρίς να απαιτείται πρόσθετη επαλήθευση ή πιστοποίηση, να εισέλθει στην επικράτεια κράτους μέλους απαλλασσόμενος από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.

49 Συναφώς, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38 προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν δελτίο μόνιμης διαμονής μόνο στα πρόσωπα που έχουν την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης.

50 Επομένως, η χορήγηση δελτίου μόνιμης διαμονής από κράτος μέλος συνεπάγεται ότι το κράτος αυτό έχει οπωσδήποτε επαληθεύσει, προηγουμένως, ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο έχει την ιδιότητα αυτή.

51 Κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται πρόσθετη επαλήθευση της εν λόγω ιδιότητας.

52 Περαιτέρω, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, η χορήγηση του δελτίου διαμονής του άρθρου 10 της οδηγίας 2004/38 επέχει θέση επίσημης διαπίστωσης της πραγματικής και νομικής κατάστασης του οικείου προσώπου υπό το πρίσμα της οδηγίας αυτής (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Ιουλίου 2011, Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, σκέψη 48, της 18ης Δεκεμβρίου 2014, McCarthy κ.λπ., C-202/13, EU:C:2014:2450, σκέψη 49, και της 27ης Ιουνίου 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, σκέψη 48).

53 Πρέπει να γίνει δεκτό, κατ' αναλογία, ότι η χορήγηση του δελτίου μόνιμης διαμονής του άρθρου 20 της εν λόγω οδηγίας ισοδυναμεί, και αυτή, με επίσημη διαπίστωση της κατάστασης του ενδιαφερομένου, όπως αυτή πιστοποιείται με το έγγραφο αυτό.

54 Επομένως, το δελτίο μόνιμης διαμονής μπορεί, αφ' εαυτού, να πιστοποιήσει ότι το πρόσωπο που είναι κάτοχος του δελτίου έχει την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης.

55 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 20 της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του δελτίου διαμονής που προβλέπεται στο άρθρο αυτό συνιστά επαρκή απόδειξη του ότι ο κάτοχος του δελτίου αυτού έχει την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, οπότε ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, χωρίς να απαιτείται πρόσθετη επαλήθευση ή πιστοποίηση, να εισέλθει στην επικράτεια κράτους μέλους απαλλασσόμενος από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος

56 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο και στο πέμπτο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

57 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ, έχει την έννοια ότι η κατοχή του δελτίου μόνιμης διαμονής το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 20 της οδηγίας αυτής απαλλάσσει πρόσωπο που δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους, αλλά είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης και είναι κάτοχος τέτοιου δελτίου, από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση προκειμένου να εισέλθει στην επικράτεια των κρατών μελών.**

2) **Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του προβλεπόμενου στο άρθρο 20 της οδηγίας αυτής δελτίου μόνιμης διαμονής, το οποίο έχει χορηγηθεί από κράτος μέλος που δεν ανήκει στον χώρο Σένγκεν, απαλλάσσει το μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που είναι κάτοχος του δελτίου αυτού από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου.**

3) **Το άρθρο 20 της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι η κατοχή του δελτίου διαμονής που προβλέπεται στο άρθρο αυτό συνιστά επαρκή απόδειξη του ότι ο κάτοχος του δελτίου αυτού έχει την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, οπότε ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, χωρίς να απαιτείται πρόσθετη επαλήθευση ή πιστοποίηση, να εισέλθει στην επικράτεια κράτους μέλους απαλλασσόμενος από την υποχρέωση να λάβει θεώρηση εισόδου δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.**

(υπογραφές)